

Oppstart av forvaltningsrevisjonsprosjekt: Bruk av overtid

Saksbehandler: Kjerstin Johnsen (Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS)

Saksopplysninger:

Bakgrunn:

Bakgrunnen for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er *Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020*, vedtatt av kommunestyret i Måsøy den 8. desember 2016 (sak 16/63). Det framgår av planen at det skal utføres en forvaltningsrevisjon av kommunens bruk av overtid.

Av *Overordnet analyse 2017-2020*¹ for Måsøy kommune framgår følgende om dette fokusområdet:

«Reglene om arbeidstid finnes i lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Reglene om overtid finnes i arbeidsmiljøloven § 10-6. Overtid reguleres også i tariffavtaler og arbeidsreglement for den enkelte virksomhet (kommune).

Arbeid ut over arbeidsmiljølovens grenser for alminnelig arbeidstid er overtidsarbeid. Dersom det blir arbeidet ut over avtalt arbeidstid, men innenfor lovens grenser for alminnelig arbeidstid, vil dette være såkalt merarbeid. Overtid i lovens forstand blir det først når det arbeides ut over dette. Overtid og merarbeid er kun tillatt dersom det er et særlig og tidsavgrenset behov for det. Med andre ord kan ikke overtid eller merarbeid brukes som en fast ordning. Ved overtidsarbeid har man krav på et tillegg på minst 40 prosent av avtalt timelønn. Avtale om lavere prosentsats er ikke tillatt. Dersom det avtales et fast tillegg i lønnen som skal dekke opp for overtidsarbeid, må det komme klart fram hva som er vanlig lønn og hva som er overtidsbetaling. Avtalt overtidsbetaling må minst dekke lovpålagt overtidsbetaling. Det er mulig å avspasere overtid time mot time. Overtidsgodtgjørelsen på minimum 40 % skal imidlertid alltid utbetales i tillegg. I tariffavtaler er det ofte fastsatt bedre rettigheter enn de minsterettighetene loven gir. Vanlige rettigheter er overtidstillegg som er høyere enn 40 %, høyere satser ved ubekvem arbeidstid som for eksempel kveld, natt, helg og helligdager, rett på overtidsbetaling ved arbeid ut over avtalt arbeidstid (for eksempel etter 37,5 timer og ikke etter 40 som er lovens grense for alminnelig arbeidstid).

Det er alltid en risiko for misforstått eller feil tolkning av hva som menes med overtid og hva som menes med merarbeid. Dette gjelder spesielt i en hektisk hverdag med omstilling,

---

¹ I forskrift om kontrollutvalg § 10 siste ledd er det slått fast at plan for forvaltningsrevisjon skal baseres på en overordnet analyse.

sykefravær og mangel på personale. Feil eller misforstått bruk av overtid og merarbeid kan fort føre til brudd på arbeidsmiljølovens bestemmelser. Dette kan også fort medføre at en kommune får unødig store lønnsutgifter.

Av årsmeldingen for 2015 framgår det at tilgangen på vikarer innen helsesenteret generelt har vært liten gjennom året, hvilket har medført bruk av overtid.² Innen hjemmetjenesten rapporteres det også om bruk av overtid grunnet personellmangel.³

Regnskapstall for overtid viser et merforbruk i forhold til budsjett på om lag 1,7 mill. kr i 2014.⁴ I 2015 var det et merforbruk i forhold til budsjett på om lag 505 000 kr.⁵ Per juli 2016 er det regnskapsført 1,3 mill. kr til overtid,⁶ hvilket er et foreløpig merforbruk på 612 782 kr i forhold til budsjett.

Kontrollutvalget har i sine innspill til fokusområder for overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 (sak 11/2016) framhevet bruk av overtid som et av fokusområdene.

Området er svært vesentlig ut i fra et økonomisk perspektiv, men er også vesentlig i forhold til et organisatorisk perspektiv, samt ut i fra et bruker- og medarbeiderperspektiv».

Forslag til problemstillinger:

Revisjonen foreslår følgende problemstillinger for undersøkelsen:

1. Hvordan er Måsøy kommunes bruk av overtid?

Denne problemstillingen vil være en rent deskriptiv (beskrivende) problemstilling der man kartlegger fakta. Til denne problemstillingen vil det derfor ikke utledes revisjonskriterier.

2. Er Måsøy kommunes bruk av overtid i tråd med regelverket?

Denne problemstillingen vil være av normativ art. Her vil vi belyse hvorvidt kommunen har en betryggende kontroll med at bruken av overtid er i tråd med regelverket. Videre vil vi undersøke hvorvidt kommunens bruk av overtid er i tråd med fastsatte rammer som framgår av henholdsvis arbeidsmiljøloven og hovedtariffavtalen.

Revisjonskriterier:

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet.

---

² Årsmelding 2015, s. 22.

³ Årsmelding 2015, s. 22.

⁴ Regnskapsførte utgifter på art 10400 Overtid var på kr 2 273 804, 71. I tillegg var det ført 6029,34 kr på art 10752 Overtid renholder. Det var budsjettet med 509 000 kr til overtid i 2014.

⁵ Regnskapsførte utgifter på art 10400 Overtid var på kr 2 804 666, 62 i 2015. Det var budsjettet med kr 2 300 000 til overtid i 2015.

⁶ Regnskapstall per 8. juli 2016. Regnskapsførte utgifter på art 10400 Overtid er 1 376 782, 60 kr. Det er budsjettet med 764 000 kr til overtid i 2016.

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen vil i all hovedsak bli utledet fra følgende kilder:

- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Hovedtariffavtalen (KS)
- Anerkjent teori og beste praksis for internkontroll (COSO-rammeverket)

Gjennomføring:

Undersøkelsen vil etter planen bli gjennomført i løpet av høsthalvåret 2017. Datainnsamlingen vil i all hovedsak skje ved hjelp av intervju, dokumentanalyse og bruk av regnskapstall. Resultatet av undersøkelsen (utkast til rapport) vil bli sendt på verifisering til informantene. Deretter vil rapporten sendes på høring til rådmannen, og til behandling i kontrollutvalget og kommunestyret.

Avgrensning:

Av praktiske og ressursmessige årsaker vil det være nødvendig å foreta en avgrensning av undersøkelsen. Tidsmessig vil undersøkelsen være avgrenset til årene 2015, 2016 og første halvår av 2017. Videre vil vi ikke ta for oss alle virksomhetene i kommunen i vår undersøkelse av overholdelse av regelverket, men foreta et utvalg. Utvalget vil bli foretatt med bakgrunn i de virksomheter der revisjonen har avdekket mest omfattende bruk av overtid.

Forslag til vedtak:

1) Kontrollutvalget vedtar følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonsprosjektet

Bruk av overtid:

1. *Hvordan er Måsøy kommunes bruk av overtid?*
2. *Er Måsøy kommunes bruk av overtid i tråd med regelverket?*

2) Kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger i tilknytning til de nevnte hovedproblemstillingene.